

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Képzési szint	Alapképzés	Tagozat	Nappali és levelező	Tanév/félév	2023_2024 I, II
Ступінь вищої освіти	(BA) бакалавр	Форма навчання	Денна та заочна	Навчальний рік/семестр	

Tantárgyleírás

Силабус

A tantárgy címe	Magyar nyelvtörténet
Назва навчальної дисципліни	Історична граматика угорської мови
Tanszék	Filológia Tanszék, Magyar Tanszéki Csoport
Кафедра	Кафедра Філології, Угорська філологія
Képzési program	014 Középfokú oktatás (Magyar nyelv és irodalom)
Освітня програма	014 Середня освіта (Мова і література угорська)
A tantárgy típusa, kreditértéke, óraszám (előadás/szeminárium/önálló munka)	Típus (kötelező vagy választható): kötelező Kreditérték: 7 Előadás: nappali 38 levelező 14 Szeminárium/gyakorlat: nappali 46 levelező 0 Laboratóriumi munka: 0 Önálló munka: nappali 126 levelező 196
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Кредитів ECTS: 7 Лекції: денна 38 заочна 14 Семінарські/практичні заняття: денна 46 заочна 0 Лабораторні заняття: 0 Самостійна робота: денна 126 заочна 196
Tárgyfelelős oktató(k) (név, tudományos fokozat, tudományos cím, e-mail cím)	Karmacsi Zoltán, PhD karmacsi.zoltan@kmf.org.ua
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Кормочі Золтан Золтанович, доктор філософії karmacsi.zoltan@kmf.org.ua
A tantárgy előkövetelményei	ППП 6.1 Mai magyar irodalmi nyelv: fonetika és fonológia, lexikológia, lexikográfia, frazeológia, szemantika
Пререквізити навчальної дисципліни	ППП 6.2 Mai magyar irodalmi nyelv: szófajtan, morfológia ППП 6.3 Mai magyar irodalmi nyelv: mondattan

	<p>ППП 6.4 Mai magyar irodalmi nyelv: szövegtan ППП 10 Bevezetés a nyelvtudományba és a tudományos kutatás alapjai</p> <p>ППП 6.1 Сучасна угорська літературна мова: Фонетика, фонологія, лексикологія, лексикографія, фразеологія, семантика ППП 6.2 Сучасна угорська літературна мова: Морфологія ППП 6.3 Сучасна угорська літературна мова: синтаксис ППП 6.4 Сучасна угорська літературна мова: текстологія ППП 10 Вступ до мовознавства та основи наукових досліджень</p>
<p>A tantárgy általános ismertetése, célja, várható eredményei, főbb témakörei</p> <p>Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, основна тематика дисципліни</p>	<p>Célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a magyar nyelv kialakulásának, fejlődésének jelenségeivel, a különböző nyelvtörténeti korszakokkal, illetve a nyelvfejlődés korszakonkénti jellemzőivel; a mai magyar nyelv szerkezeti és funkcionális felépítésével, és a napjainkban zajló nyelvi változások mechanizmusával a különböző korokban végbement változások segítségével.</p> <p>Célja és feladata a nyelvi változás mechanizmusának és mozgatórugóinak a bemutatása; a magyar nyelv hangtani, morfológiai, szintaktikai, szemantikai fejlődése jellemzőinek, a magyar standard nyelvváltozat kialakulásának, a főbb magyar írásos nyelvmlékek megismertetése.</p> <p>Компетентності:</p> <p>ЗК 2 – Здатність системно аналізувати головні тенденції історичного розвитку угорського народу, цінувати його культурно-історичні та морально-етичні надбання та сприяти розв’язанню актуальних загальнодержавних і суспільних завдань.</p> <p>ЗК 10 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>(ФК 1) – Здатність аналізувати мовні одиниці на основі відповідних лінгвістичних методів.</p> <p>(ФК 2) – Здатність розуміти мову як особливу знакову систему, її природу та функції, генетичну і структурну типологію мов світу; фонетичний, лексичний, граматичний та інші рівні мови.</p> <p>(ФК 3) – Здатність демонструвати знання з теорії та історії мов, що вивчаються.</p> <p>(ФК 8) – Здатність розуміти сутність й соціальне значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, їх взаємозв’язку в цілісній системі знань.</p> <p>(ФК 10) – Здатність збирати й аналізувати, систематизувати та інтерпретувати мовні факти, інтерпретувати та перекладати тексти.</p> <p>(ФК 11) – Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв’язання професійних завдань.</p> <p>Програмні результати навчання</p> <p>(ПРН 1) – Використовувати угорську мову в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні.</p>

	<p>(ПРН 2) – Аналізувати головні тенденції історичного розвитку угорського народу, аргументувати свої погляди на дискусійні моменти з історії Угорщини та сучасного суспільного життя.</p> <p>(ПРН 3) – Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідні дані з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p> <p>(ПРН 7) – Застосовувати філологічні знання для розв’язання професійних завдань.</p> <p>(ПРН 9) – Знати норми угорської літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>(ПРН 14) – Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>Főbb témakörei:</p> <p>A nyelvi változás. A nyelvi változás mibenléte és mozgatórugói. A nyelvi változás mechanizmusa. A nyelvi változás elméleti kérdései.</p> <p>A szinkrón és diakrón nyelvvizsgálat. A magyar nyelvtörténet korszakai. A magyar nyelv finn-ugor eredete. A nyelvi változás lehetséges és szükséges volta.</p> <p>A nyelvemlékek általános jellemzői, jellege és keletkezési ideje. A nyelvemlékek lokalizációja, helyhez kötése.</p> <p>A kéziratos és a nyomtatott nyelvemlékek.</p> <p>A nyelvemlékek nyelvi sajátosságai. A nyelvemlékek írása. Az előbeszéd és az írás viszonya. A magyar helyesírás általános fejlődése. A nyelvemlékeink hangjelölése. A régi magyar nyelvkönyvek.</p> <p>A mássalhangzók és magánhangzók változásának története a különböző nyelvtörténeti korszakokban.</p> <p>A szófajok története. A szófajok természete. A kettős szófajú szók. A szófaji változások. A szóelemek alaktörténete. A szóalakok elemezhetősége. A szóelemek és szóalakok változása. A tőtípusok eredete. A szavak jelentéstörténete. A magyar szókészlet eredete: az ősi és a belső keletkezésű szókészlet. A nyelvújítás korszaka. A magyar szókészlet eredete: az idegen eredetű szókészlet</p> <p>A magyar szókészlet fejlődésének jellemző vonásai. A szerkezeti (strukturális) változások. Az alak szerkezet változásai. Jelentésbeli változások. A származási kategóriák alakulása. Helyzeti (funkcionális) változások. A szóföldrajzi változások. A magyar tulajdonnevek története</p> <p>A viszonyító eszközök története. A jelek és a ragok története. A névszóragozási rendszer kialakulása. Az igeragozási rendszer kialakulása. A mondattani jelenségek testetlen kifejezőeszközeinek története.</p> <p>A szintaktikai szerkezetek és mondattípusok története.</p>
<p>A tantárgy teljesítésének és értékelésének feltételei</p>	<p>A tantárgy egyrészt a gyakorlati munkák alapján, másrészt az előadások, gyakorlati és önálló munkák tematikájából összeállított ellenőrző dolgozat alapján minősül teljesítettnek.</p>

Критерії контролю та оцінювання результатів навчання	A félév végén megírandó ellenőrző dolgozat 100 pont, melyből maximum 30 pont a félév során elvégzett gyakorlati feladatok teljesítése.
A tantárggyal kapcsolatos egyéb tudnivalók, követelmények Інші інформації про дисципліни (політика дисципліни, технічна та програмна забезпечення дисципліни тощо)	A tantárgyhoz kapcsolódó online felület: Google Classroom
A tantárgy alapvető irodalma és digitális segédanyagok Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси	Kiss Jenő–Pusztai Ferenc főszerk.: A magyar nyelvtörténet kézikönyve. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2018. É. Kiss Katalin – Gerstner Károly – Hegedűs Attila: Kis magyar nyelvtörténet, Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2013 Kugler Nóra – Tolcsvai Nagy Gábor: Magyar nyelv. Nyitra: Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara, 2015 Kiss Jenő–Pusztai Ferenc szerk.: Magyar nyelvtörténet, Osiris Kiadó, Budapest, 2003. Bárczi Géza–Benkő Lóránd–Berrár Judit: A magyar nyelv története, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002 Dömötör Adrienn: Régi magyar nyelvemlékek, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006 Karmacsi Zoltán: A mai magyar nyelv táblázatokban és ábrákon, Beregszász: Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség, 2008